

13 โครงการเปลี่ยนเมืองหลวง

โครงการกรุงเทพฯ เมืองสีเขียว (Bangkok Green City) ถือเป็นโครงการสำคัญเพื่อบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานคร เพื่อการขับเคลื่อนเป้าหมายตาม SDG หรือ Green City หรือเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ซึ่งเป็นแนวคิดการนำเอาปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม มีประชากรที่ตระหนักถึงระบบนิเวศและดำเนินชีวิตบนแนวคิดของความยั่งยืน ลดการใช้ทรัพยากรที่สิ้นเปลือง อาหารและน้ำ รวมถึงสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยของเสียในระดับพื้นที่

ซึ่งในรูปของความร้อนและมลพิษต่างๆ ซึ่งจะทำให้เป็นเมืองที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยตนเอง ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาทรัพยากรจากพื้นที่ภายนอก

ยกตัวอย่าง สามารถสร้างพลังงานได้จากแหล่งพลังงานหมุนเวียนในพื้นที่ โดยมีหลักการสำคัญในการลดรอยเท้านิเวศ (ecological footprint) และลดการปล่อยมลพิษให้อยู่ในระดับต่ำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ วางแผนการใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ เลือกใช้วัสดุจากธรรมชาติ ลดปริมาณของเสียด้วยกระบวนการรีไซเคิล หรือแปลงของเสียเป็นพลังงาน และลดการเป็นสาเหตุของการสร้างสภาวะโลกร้อนในภาพรวม

โดยมีเป้าหมายให้ทุกองค์กรทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนทุกภาคส่วนดำเนินชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน จนกลายเป็นวิถีชีวิตปกติ ซึ่งจะส่งผลให้ทุกองค์กรเป็นองค์กรสีเขียว (Green) และทำให้กรุงเทพฯ เป็นมหานครสีเขียว (Green City) ได้อย่างยั่งยืน

8. ตัวชี้วัด ส่งผล กทม. ตั้งเป้าสูงกว่าปานกลาง
เกณฑ์ชี้วัดความเป็นเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือ Green city ของทุกทวีปทั่วโลก สำหรับกรุงเทพมหานครที่พิจารณาเกณฑ์ของทวีปเอเชีย มาเป็นกรอบแนวทางดำเนินการ ซึ่งมี 8 หมวด โดย

กรุงเทพมหานครเคยได้รับการประเมินความเป็นเมืองสีเขียวโดยซีเอ็นเอ็นให้อยู่ในระดับปานกลางในภาพรวม แต่เมื่อแยกประเมินตัวชี้วัดรายตัวพบว่า 1.ด้านพลังงาน และการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ อยู่ในระดับปานกลาง 2.ด้านขนส่ง 3.การใช้ที่ดินและอาคาร 4.การจัดการของเสีย 5.ด้านน้ำ และ 6.การสุขาภิบาล อยู่ในระดับต่ำกว่าระดับปานกลาง 7.ด้านการควบคุมคุณภาพอากาศ และ 8.นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับสูงกว่าระดับปานกลาง

ดังนั้น แนวทางการดำเนินการกรุงเทพฯ เมืองสีเขียว" คือการพัฒนาในแต่ละด้านให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและต้องอยู่ในระดับสูงกว่าปานกลาง

ความคืบหน้า 13 โครงการสำคัญ
สำหรับความคืบหน้าล่าสุดของหน่วยงานต่างๆ ที่ดำเนิน กิจกรรมในภารกิจหน้าที่ที่สอดคล้องและสนับสนุนแนวคิด Green City ซึ่งมีกิจกรรมทั้ง 8 หมวด ดังกล่าวข้างต้นที่ต้องดำเนินการผ่านโครงการสำคัญ ได้แก่

1. โครงการอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม
กรุงเทพมหานคร ได้พัฒนาบุคลากรกรุงเทพมหานคร ผู้นำชุมชน นักวิชาการ ครู และประชาชนทั่วไป โดยจัดอบรมและศึกษา เช่น การจัดการขยะและน้ำเสีย โครงการพระราชดำริแหลมผักเบี้ย เป็นต้น พร้อมสร้างเครือข่ายอาสาสมัครด้วยกระบวนการทำงานอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยจิตอาสา ซึ่งบุคคลเหล่านี้

มีความรู้เพียงพอที่จะกลับไปปฏิบัติตนให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและแนะนำผู้อื่นได้ ด้วยกิจกรรมง่ายๆ เช่น การคัดแยกขยะ การลดการใช้พลังงาน ฯลฯ

2. โครงการจัดการมูลฝอยโดยชุมชน ซึ่งได้ดำเนินการแล้วจำนวน 314 ชุมชน สามารถลดปริมาณขยะของชุมชนที่เข้าร่วมโครงการได้มากกว่าร้อยละ 24 มี 8 ชุมชนที่สามารถผ่านเข้ารอบการประกวดชุมชนปลอดขยะ Zero waste ซึ่งถวายพระราชทาน และในนี้มีหลายชุมชนซึ่งประกวดด้วย ผลที่ได้รับคือชาวชุมชนมีความสามัคคี เข้มแข็งขึ้น ทั้งตนเองได้ เป็นชุมชนสะอาด สวยงามน่าอยู่ ด้วยการลดปริมาณขยะ โดยคัดแยกไปใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด และหลายชุมชนพัฒนาเป็นชุมชนเกษตรกรรมเมือง

3. โครงการรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อชุมชนเข้มแข็ง
โดยร่วมกับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยวิจัยค้นหารูปแบบการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมชุมชน เพื่อต่อยอดโครงการจัดการมูลฝอยโดยชุมชน ให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมกับชุมชน 5 ประเภท ได้แก่ แฟลตและคอนโดมิเนียม หมู่บ้านจัดสรร ชุมชนชานเมือง และชุมชนแออัด โดยสามารถพัฒนาต้นแบบชุมชนได้ 12 ชุมชน และชุมชนขยายผลอีก 100 ชุมชน ซึ่งผลดำเนินการทำให้ชุมชนน่าอยู่ไปใช้ประโยชน์ในชุมชนมากขึ้น สามารถลดปริมาณขยะได้มากกว่าร้อยละ 25 และเปลี่ยนทิ้งของไม่พึงประสงค์หรือขยะที่ไม่เป็นประโยชน์ไปทิ้งรวมกันที่ศูนย์รวมขยะไปรับรวมกันได้ ทำให้สิ่งแวดล้อมในชุมชนดีขึ้น ชาวชุมชนสามัคคีกัน มี

ความเข้มแข็ง และเป็นชุมชนน่าอยู่

4. โครงการยุทธศาสตร์พิทักษ์สิ่งแวดล้อม
กรุงเทพมหานคร มีเป้าหมายให้กรุงเทพฯ เป็นมหานครสีเขียวพร้อมรับการเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งจะมีการหลังไหลของประชากร 10 ขาดิ 9 สาขาอาชีพ และการเข้ามาของนักท่องเที่ยว รวมถึงแนวโน้มการเพิ่มขึ้นทางธุรกิจที่ให้ความสำคัญกับแนวคิด Green มากขึ้น จึงร่วมกับศูนย์วิชาการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ศึกษาวัยผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้น และจัดทำแผนยุทธศาสตร์พิทักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทุกภาคส่วนนำไปปรับใช้ให้พร้อมรับมือปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อาจจะเกิดขึ้นมากกว่าปัจจุบันได้

5. โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอย ซึ่งทั้ง 50 สำนักงานเขต ได้ลงพื้นที่รณรงค์ในชุมชน สถานศึกษา สถานประกอบการ หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจอย่างต่อเนื่อง มุ่งหวังให้ประชาชนคัดแยกขยะไปใช้ประโยชน์ที่แหล่งกำเนิดให้มากขึ้น ลดปริมาณขยะที่ต้องนำไปกำจัด และลดงบประมาณค่าบริการจัดการขยะ

6. โครงการแปรรูปเศษอาหารเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ โดยเผยแพร่ความรู้การใช้ประโยชน์จากขยะย่อยสลายได้ ซึ่งมีอยู่ในองค์ประกอบขยะมากกว่าร้อยละ 50 ให้แพร่หลายในทุกกลุ่มในพื้นที่เขต

7. โครงการ Clean and Green ของสำนักงานนโยบายซึ่งดำเนินการลักษณะใกล้เคียงกันที่เน้นการจัดการขยะ นำเสีย และสูทอนามัย แต่ได้ดำเนินการในพื้นที่สาธารณะ เช่น วัด โรงเรียน สถานประกอบการ อนามัยซึ่งดำเนินการลักษณะใกล้เคียงกันที่เน้นการจัดการขยะ นำเสีย และสูทอนามัย แต่ได้ดำเนินการในพื้นที่สาธารณะ เช่น วัด โรงเรียน สถานประกอบการ

8. โครงการชุมชนน่าอยู่ ของสำนักพัฒนาชุมชน ที่ได้มุ่งพัฒนาชุมชนทุกชุมชนให้เป็นชุมชนที่น่าอยู่ โดยใช้แผนชุมชนของตนเอง ชุมชนพอเพียง ซึ่งส่วนใหญ่ส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะและการพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชนให้สะอาด สวยงาม น่าอยู่

9. โครงการพัฒนาศึกษาดูงานจากจังหวัดด้านการศึกษา
ความสะอาดและสิ่งแวดล้อม ให้มีความรู้ความเข้าใจถึงการจัดการขยะไปใช้ประโยชน์ที่แหล่งกำเนิด สามารถนำไปปฏิบัติเองและแนะนำผู้อื่นได้โดยการชวนให้ทุกคนทำงานอย่างมีใจรักความสะอาด สุขภาพอนามัย การดำเนินชีวิตแบบพอเพียง และการมีจิตอาสาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อมด้วย โดยสำนักสิ่งแวดล้อมดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมา ปีละ 300 คน

10. โครงการพัฒนาศึกษาดูงานบุคลากรด้านสิ่งแวดล้อม ได้ส่งเสริมการเขียนคู่มือการจัดการสิ่งแวดล้อมให้แก่บุคลากรจากฝ่ายรักษาความสะอาดและสนธิสาธารณะ ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล และฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม ให้เข้าใจกระบวนการ

สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติตนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ปีละ 300 คน ปัจจุบันมีข้าราชการจากสำนักและสำนักงานเขตร่วมเป็นเครือข่ายวิทยากรกระบวนการและอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม 360 คน

11. โครงการจัดการขยะและน้ำเสียชุมชนด้วยชุมชน ด้วยแผนแม่บท Bangkok Green Community เป็นการดำเนินการในขอบเขตที่กว้างกว่ากลุ่มเป้าหมายที่กล่าวมาแล้วข้างต้น คือดำเนินการเป็นพื้นที่หรือย่านพื้นที่ ซึ่งโครงการนี้ได้กำหนดให้โครงการนี้ถูกขับเคลื่อนโดยเชื่อมโยงทุกภาคส่วนหรือเครือข่ายประชาคมอาเซียน ทั้งสองฝั่งคลองให้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการขยะและน้ำเสียโดยนำกลับไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ให้มากที่สุดทั้งวัสดุรีไซเคิล ขยะย่อยสลายได้ รณรงค์ลดการทิ้งขยะลงคลองตลอด ตั้งแต่ต้นตอในหมู่บ้าน สถานประกอบการขนาดใหญ่หรือหมู่บ้านจัดสรรต้องใช้ระบบบำบัดน้ำเสียรวม ผลคือช่วยให้น้ำในคลองมีคุณภาพดีขึ้น ทำให้คนสามารถอยู่กับคลองได้อย่างมีความสุข สามารถใช้ประโยชน์จากคลอง เช่น การขนส่ง การท่องเที่ยว การค้าขาย หรือการเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ

โดยกำหนดดำเนินการในพื้นที่ร่อง 6 ย่านคลอง ความยาวรวมกัน ไม่น้อยกว่า 12 กิโลเมตร ในพื้นที่ 7 เขต โดยใช้คลองเป็นศูนย์กลางการดำเนินการเรียนรู้ต้นแบบการจัดการขยะและน้ำเสียชุมชนด้วยชุมชน 11 แห่ง ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในชุมชน วัด โรงเรียน ตลาด มหาวิทยาลัย โดยศูนย์เรียนรู้ที่คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังจะเป็นศูนย์เรียนรู้ที่เข้มแข็งและพัฒนาเข้ามาด้วย สามารถนำผลการศึกษามาขยายผลในพื้นที่อื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีงานวิจัยสนับสนุน

12. การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปรับใช้วิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมผ่านสื่อต่างๆ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ เอกสาร หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ต่างๆ เพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้รับรู้และปรับใช้ให้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

13. การนำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์ ได้แก่ขยะที่ต้องเก็บรวบรวมและกำจัด กรุงเทพมหานครก็จะต้องดำเนินการลดของเสียโดยนำกลับมาใช้หรือ นำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งพัฒนากระบวนการจัดการขยะเป็นการจัดการที่หยักร เพราะขยะยังมีคุณค่า สามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น ขยะย่อยสลายได้ สามารถนำไปแปรรูปเป็นปุ๋ยอินทรีย์ แก๊สชีวภาพ หรืออาหารสัตว์ ซึ่งกรุงเทพมหานครมีแผนก่อสร้างโรงงานหมักปุ๋ยเพิ่มทั้งที่อนุชและหนองแขม เป็นต้น